

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת ברכות

דפים טז - כב, פרשת וארא תש"פ

דרך ישרה תמצית הדף

דף טז

1. פועלים בק"ש. 2. מנהגי ר"ג. 3. עבדים.

- א. ק"ש ותפילה באומנין 1. קורין ק"ש בראש אילן ונדבך. 2. תפילה רק בראש זית ותאנה. 3. בעה"ב תמיד ירד. 4. הסתירה האם מתפללין שמו"ע או מעין י"ח, דאי כר' יהושע אפי' כל אדם, אלא מקצרים בעושין בשכרן.
- ב. ההבדל בשכר האומנים 1. עושין בשכרן, קורין ק"ש ומתפללין אוכלין ומברכין על המזון לפני כרגיל ולאחריה רק שתי ברכות. 2. עושין בסעודתן או שבעה"ב עמהן, יברכו כדרכן.
- ג. מעשי ר"ג 1. קרא ק"ש לילה הראשון מפני עומ"ש. 2. רחץ לילה ראשון שמתה אשתו, שהוא אסטניס ואנינות לילה דרבנן. 3. קבל תנחומין על טבי, שהיה כשר.
- ד. עבדים שמתו 1. לא עומדים בשורה, ולא אומרים ברכת אבלים ותנחומי אבלים. 2. לא מנחמים, אלא אומר המקום ימלא חסרונך. 3. לא מספידים. 4. לא קוראים אבא פלוני, מלבד בית ר"ג כיון דחשיבי.
- ה. תוס' 1. נסמכו אהלים לנחלים, לרש"י כאהלים נטיו ולתוס' מה טובו אהליך. 2. דילג פסוק א"צ לחזור לראש הפרק. 3. תפילה ע"ג האילן שריא דומיא דעליה. 4. איסור רחיצה וסיכה באבל ות"ב דווקא לתענוג.

דף יז

1. צלותא דאמוראי. 2. מרגלא בפומייהו. 3. אבירי לב. 4. יוהרא.

- א. תפילות האמוראים בטר צלותיה 1. ר' יוחנן, שתציץ בבבשתינו. 2. ר"א שתשכן בפורינו אהבה. 3. ר' זירא, שלא נחטא. 4. ר' חייא, שתהא תורתך אומנותנו. 5. רב, שתתן לנו חיים ארוכים. 6. רבי, שתצילנו מעזי פנים. 7. רב ספרא, שתשים שלום. 8. ר' אלכסנדר, קרן אורה. 9. י"א דאמר רצוננו לעשות רצונך. 10. רבא, עד שלא נוצרתי. 11. מר בריה דרבינא, אלוקי נצור. 12. ר"ש בסיום תענית, חלבי ודמי. 13. ר' יוחנן בסיום איוב, סוף אדם למות.
- ב. מרגלא בפום רבנן 1. ר"מ, גמור בכל לבבך. 2. רבנן דיבנה, אני בריה וע"ה בריה. 3. אביי, יהא ערום ביראה. 4. רבא, תכלית חכמה תשובה ומעש"ט. 5. רב, עוה"ז אינו כהעוה"ב, וגדולה הבטחת הנשים. 6. מפטרי מבי ר' אמאי, עולמך תראה בחיידך. 7. מבי ר' חסדא, אלופינו מסובלים, בתורה, מצוות יסורין.
- ג. מי הם אבירי לב 1. כולם ניזונים בצדקה והם בזרוע. 2. כולם בזכותם והם לא ניזונים. 3. גובאי טפשאי שלא מתגיירים.

- ד. גבי ק"ש בחתן רשבי"ג חייש ליוהרא ובמלאכה בת"ב לא חייש, ואמרינן 1. מוחלפת השיטה. 2. לרבנן משום דהכא לא נראה דכולם קורין ק"ש, ולרשבי"ג התם לא מחזי דאימור בטלנא.
- ה. תוס' 1. שלא לשמה ע"מ שיכבדוהו שרי, ולקנטר נוח שלא נברא. 2. חתן קורא ק"ש כיון שתמיד איננו מכוונים היטב.

הדרן עלך פרק שני דברכות!

פרק שלישי- מי שמתו

דף יח

1. הפטור מחמת המת. 2. ביזוי המת. 3. ידיעת המתים.

- א. דיני הפטור כאשר יש מת לפניו 1. מי שמתו מוטל לפניו פטור מק"ש ותפילין וכל המצות. 2. מוטל לקברו הוי כמוטל לפניו. 3. משמרו אפי' שאינו מתו פטור, ובשנים זה משמר וזה קורא. 4. י"א דפטור דווקא במחזיר פניו.
- ב. בזוי מת 1. המהלך בבית הקברות תוך ד"א למת אסור להניח תפילין ולקרוא ק"ש. 2. המוליך עצמות אסור להניחם תחתיו מלבד בסכנה, וה"ה בס"ת. 3. הרואה מת ואינו מלוהו עובר משום לועג לרש חרף עושהו, ואם ליוהו נקרא מלוה ה' ומכבדו.
- ג. מי שמתו לפניו היכן אוכל 1. בית אחר. 2. בית חברו. 3. עושה מחיצה. 4. מחזיר פניו.
- ד. הדינים בשבת, 1. מיסב ואוכל בשר ושותה יין. 2. מברך ומזמן. 3. מברכין ומזמנין עליו. 4. פליגי במצות עונה.
- ה. ב' שומרי מת 1. בבית צריך אחד להשאר. 2. בספינה פליגי אי שרי להניחו, ונחלקו אם חוששין לעכברים בספינה.
- ו. השמועות בידיעת המתים 1. המתים לא יודעים מאומה זהו ברשעים שאף בחייהם קרויים מתים שנאמר חלל רשע, אבל צדיקים נקראים חיים מבן איש חי. 2. מעשה בחסיד ששמע רוח שאמרה שדבריהם נשמעו בין החיים, ודחינן דאדם נפטר ואמר לה. 3. המארחת של זעירי אמרה מי תמות מחר, ודחי שהמלאך דומה מכריז. 4. אבוא דשמואל אמר שמהר יבא, ודחי כיון דחשוב מקדמי. 5. מתים מספרים, מדאמר משה לאבות שקוימה השבועה. 6. אמר דהוי כמספר אחר האבן, ופליגי אי לא יודעים או לא אכפת להו. 7. מדבר על ת"ח שנענש, שאני כיון שה' תובע כבודם.
- ז. תוס' 1. הפטור מתפילה דלאו דאורייתא וי"א כיון שיש שהות, רש"י. 2. פטור נושאי המטה מק"ש, לרש"י מי שטרם נשא ולתוס' מי שצריך לו. 3. אונן לא מברך, לרש"י פטור ולתוס' אסור לברך מפני כבוד המת או שישא משאו. 4. חיוב אנינות בשבת הויא מח' או רק מתי שמתכונן להחשיך על התחום. 5. אנינות חלה רק כשמוטל עליו לקברו ולא כשיש מי שיתעסק בקבורה שנתפס ע"י המושל. 6. בבגד המתים נתנו ציצית והיום מסלקים וריצב"א השאיר וכיסה.

דף יט

1. ב"ד מנדים. 2. נושאי המטה. 3. אין חכמה.

- א. על מה ב"ד מנדין 1. במשנה, המספר אחר מטת ת"ח, מעקביא. 2. מזלזל בנט"י, מאלעזר בן חנוך. 3. מגיס דעתו כלפי מעלה מחוני. 4. לריב"ל איכא במשנה כ"ד דברים, כיון שמדמה מילתא למלתא. 5. מייתת תודוס איש רומי בגדי מקולס, ודחי דברייתא. 6. בתנורו של עכנאי, רק דברייתא כתוב שהתנדה.
- ב. נושאי המטה 1. אין מוציאין מת סמוך לק"ש מלבד אדם חשוב, ואם התחילו אין מפסיקין. 2. העוסקים בהספד, אם המת מוטל לפנייהם נשמטין וקוראים, ואם לאו יושבין וקוראים והאבל דומם, וכשמתפללים האבל מצדיק עליו את הדין, ואסור לומר ולא נפרעת ממני. 3. קברו וחזרו, אם יכולים להתחיל ולגמור

אפילו פסוק אחד עד שיגיעו לשורה יתחילו. 4. העומדים בשורה, החייבים לת"ק שורה שאינה רואה פנימה, ולר"י הבאים מחמת עצמן.

- ג. אין חכמה נגד ה', ומקשה 1. באים עם האבל בדרך טמאה, ודחי בבית הפרס דרבנן. 2. דלגו על ארונות מתים לראות מלכים, ודחי ביש חלל טפח ומדרבנן. 3. כבוד הבריות דוחה ל"ת, ודחי בלאו דלא תסור התיירו רבנן. 4. והתעלמת, ודחי דמשמעותו שיתעלם, וא"א ללמוד מהתם דהוא ממונא. 5. ולאחותו דהולך להקריב פסחו מטמא למת מצוה, ודחי דהתם מיתורא דאחותו, וא"א ללמוד מזה דהוי שב ואל תעשה.
- ד. **תוס'** 1. דוגמא השקוה, גיורת כמותו או מי צבע. 2. גולל לר"ת מצבה ולרש"י כיסוי הארון, ומדלגין כיון שאין כהן מוזהר על טומאה שנוזר לא מגלח. 3. הטומאה בכיסוי הארון מבחוץ ולא מבפנים, טומאה רצוצה מעליה וקבר סתום כנגד כולם.

דף כ

1. המעשים. 2. חיובי נשים.

- א. המעשים 1. רב יהודה שלף נעל אחת וירד גשם, אף שבזמנו כולם למדו בנוזיקין ובזמן אביי היו י"ג פנים בעוקצין. 2. רב אדא בר אהבה קרע כרבלתא של כותית בשוק והתחייב ארבע מאות זוז. 3. רב גידל ישב בשערי טבילה והורה איך לטבול, ולא גרם לו ליצה"ר. 4. רבי יוחנן ישב בשערי טבילה כדי שזרעם ידמה ליפיו, ולא פחד מעין הרע כיון שבא מיוסף.
- ב. מדוע בזרעו של יוסף לא שולטת עין הרע 1. עולי עין. 2. וידגו לרוב, כמו דגים שמכוסים במים. 3. כיון שעינו לא רצתה לזון ממה שאינה שלו.
- ג. נשים פטורות 1. ק"ש, וקמ"ל אף דאיכא עול מלכות שמים. 2. תפילין, וקמ"ל אף דאתקש למזוזה.
- ד. נשים חייבות והקמ"ל 1. בתפילה דרחמי, והו"א ערב ובקר וצהרים. 2. מזוזה, אף דהוקש לת"ת. 3. ברהמ"ז, דהו"א דהז"ג שנאמר בערב בשר ובבקר לחם. ובעי אי דאורייתא או דרבנן ונפ"מ להוציא י"ח, ואשה מברכת לבעלה דלמא דומיא דקטן ובאוכל שיעור דאורייתא. 4. בקדוש פליגי אי דרבנן, או דאורייתא דישנס בשמירת שבת.
- ה. **תוס'** 1. חשיבות המילה דהוי מצות כרת או שמעכבתו מלאכול הפסח, רש"י. 2. עושה פסח פליגי אי איירי בישראל וכה"ג וש"מ דמוסיף לו חומרא. 3. שב ואל תעשה בטומאת נוזר לרש"י דלא נצטוו ולתוס' דישנו בשאילה. 4. זיתים שכבשן בטרפיהם טהורים לרש"י שאינם יד ולתוס' שלא היו ראויין לאכילה. 5. מתון, מאתים או להמתין, רש"י. 6. פטור קטן מק"ש, לתוס' בלא הגיע לחינוך ולרש"י אף בהגיע, אבל בתפילה חייב. 7. תפילה מ"ע שהז"ג לתוס' גרסינן כמו בהלל ורש"י ל"ג. 8. ההו"א שנשים פטורות מברהמ"ז, לרש"י מעל הארץ ולתוס' מברית.

דף כא

1. בעל קרי מהרהר. 2. הדין בספק. 3. הדין בהתפלל. 4. סמוכין.

- א. בעל קרי מהרהר בק"ש 1. למ"ד הרהור כדבור, לא מוציא בשפתיו כמו בסיני. 2. לאו כדיבור, ומהרהר בק"ש כדי שלא יהא בטל, או משום דהוי דאורייתא.
- ב. דין ספק האם אמר 1. בק"ש, פליגי אי חוזר או לא. 2. אמת ויצוב, לר"י חוזר מפני יצ"מ. 3. תפלה, לר"א לא חוזר ולר"י הלואי שיתפלל כל היום.
- ג. התפלל כבר 1. ביחיד פוסק מיד, וקמ"ל אפילו שהתחיל. 2. בצבור צריך לחדש, ולא סגי חידוש צבור. 3. אם טרם התפלל ורוצה להתחיל אחרי הציבור, פליגי אם צריך שיספיק קדושה או מודים, ונחלקו האם יחיד אומר קדושה.
- ד. דרשת סמוכין 1. מכשיפה בסקילה, לחכמים בסמוכין לשוכב עם בהמה, ולר"י מאוב וידעוני שיצאו מן

- הכלל. 2. ר"י אוסר לשאת אנוסת ומפותת אביו, דבמשנה תורה לכו"ע דרשינן סמוכין. 3. והודעתם לבניך סמוך להר סיני, לאסור בעל קרי בד"ת, או למעלת המלמד תורה לצאצאיו.
- ה. זב שראה קרי ת"ק מחייב טבילה ור"י פטר, ש"מ בעל קרי מחויב להטהר אף לר"י. ותירץ 1. המח' בזב להודיעך כחן דרבנן, ודחי ממשמשת וראתה דם. 2. לר"י מהרהר, ודחי דלא ס"ל הרהור. 3. ר"י התיר כמו הלכות דרך ארץ.
- א. 1. תוס' אין מלכות שמים בתפילה, מלך העולם או קבלת עול מלכות שמים ולפי"ז אף בברהמ"ז ליכא, רש"י. 2. גרסינן ק"ש דאורייתא או דרבנן ואיכא עומ"ש. 3. בספק אומר אמת ויציב ולא ק"ש, כשמסופק שמא אמר ק"ש, או כשברור שקרא ק"ש ומסתפק אם אמר פרשת ציצית. 4. יכול להתפלל שוב רק במסתפק אם כבר התפלל. 5. כורע במודים עם הצבור אם אוחז במודים או בלא אמירה. 6. לרש"י שומע כעונה אבל עניה הידור טפי וי"א דהוי הפסק. 7. יש להזהר באמן של הקל הקדוש ושומע תפילה ולסיים שמו"ע אם התחיל מאוחר. 8. יחיד המתפלל עם החזן אומר עמו קדושה.

דף כב

1. ת"ת לבעל קרי. 2. שלשה זקנים. 3. תשעה קבין.

- א. דיני בעל קרי בת"ת 1. לת"ק אסורים בהכל, תני"ך משנה גמ' הלכות ואגדות. 2. לר' יוסי שרי ברגליות השגורות בפיו. 3. לר' יונתן אף משנה. 4. לר"י אף גמ', ולא אזכרות. 5. לר"ע לא ידרוש כלל. 6. י"א לא יכנס כלל לביהמ"ד. 7. לר"י שונה הל' ד"א. 8. לריב"ב אין ד"ת מקבלין טומאה.
- ב. הלכה כמו שלשה זקנים 1. ריב"ב בטבילה לד"ת דבטלוה. 2. ר' אילעאי בראשית הגז דנוהג רק בארץ. 3. ר' יאשיה בכלאים דחייב בחטה שעורה וחרצן.
- ג. תקנת שפיכת תשעה קבין מים במקום טבילה בארבעים סאה 1. פליגי אם נשנית משום ביטול תורה או לחשה כדי שת"ח לא יהיו מצויין כתרנגולין. 2. כמו שארבעים סאה בטבילה כך תשעה קבין דווקא בנתינה. 3. בחולה המרגיל פליגי אם ארבעים סאה או תשעה קבין. 4. תחילת תקנת תשעה קבין, לאביי מעזרא ולרבא מתקנת חכמים. 5. להלכה בריא או חולה המרגיל בארבעים סאה, בריא לאונסו תשעה קבין, וחולה לאונסו פטור מכלום.
- ד. לעצמו לת"ק ט' קבין ולר"י מ' סאה, ופליגי 1. בחולה לאנסו ולאחרים לת"ק סגי ט' קבין ולר"י מ' סאה. 2. ר"י דקאמר מ' סאה מ"מ, פליגי אי לאתויי כלים, או לאתויי שאובין ולעולם רק בקרקע.
- ה. תוס' 1. לית הלכתא, לכן סגי בט' קבין או כריב"ב דד"ת לא מק"ט וה"ה לתפילה. 2. בשהה מח' אם חומר לראש, ובגברא חזי א"צ לחזור. 3. תפילתו תועבה, והוי מעוות, ולר"י יתפלל שוב.

שאלות לחזרה ושינון

א. מי הם אבירי לב (3)	ב. פועלים בק"ש (4)
ד. יישוב הסתירה ביוהרא (2) הדרך!	ההבדל בשכר האומנים (2)
פרק שלישי- מי שמתו	מעשי רבן גמליאל (3)
	הלכות עבדים שמתו (4)
דף יח	דף יז
א. דיני הפטור כאשר מת מוטל לפניו (4)	תפילות האמוראים לאחר שמו"ע (13)
ב. ביזוי המת (3)	מרגלא בפום רבנן (6)
ג. כיצד אוכל כשיש מת לפניו (4)	
ד. דיני אבל בשבת (4)	
ה. שני שומרי מת (2)	

השמועות בידיעת המתים (7)

א דף יט

על מה ב"ד מנדין (6)

דיני נושאי המיטה (4)

הקושיות על אין חכמה נגד ה' (5)

א דף כ

המעשים בגמ' (4)

מדוע לא שולטת עין הרע בזרעו של יוסף (3)

ממה פטרינן נשים, ומ"ט (2)

במה נשים חייבות, ומ"ט (4)

א דף כא

א. מ"ט בעל קרי מהרהר בק"ש וכמאן (2)

ב. הדין בספק אם אמר ומ"ט (3)

ג. נזכר שהתפלל כבר (3)

ד. דרשת סמוכין (3)

ה. המח' בזב שראה קרי ודין טהרה לר"י (3)

א דף כב

א. השיטות בדין בעל קרי בתלמוד תורה (8)

ב. הלכתא כמו שלשה זקנים (3)

ג. תקנת שפיכת תשעה קבין במקום ארבעים סאה (5)

ד. החילוק בין לעצמו ולאחרים, ומהו המקרה (2)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

📖 **ברכות** עם מחודדין בפ"ך.

📖 **שבת** מהדורה חדשה.

📖 **עירובין**

📖 **פסחים**

📖 **שקלים ר"ה**

📖 **יומא**

📖 **סוכה**

📖 **ביצה תענית**

📖 **מגילה-פורים** עם מדרש,

תוספתא, ותמצית מחור יין לרמ"א

📖 **מו"ק חגיגה**

📖 **יבמות**

📖 **כתובות**

📖 **נדרים**

📖 **נזיר סוטה**

📖 **גיטין**

📖 **קידושין** - עם תורתך שעשועי,

סימני הדף, ותוספתא

📖 **בבא קמא**

📖 **בבא מציעא**

📖 **בבא בתרא א-ב**

📖 **סנהדרין א-ב** עם "יש סדר

לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

📖 **מכות שבועות**

📖 **עבודה זרה הוריות**

מחודדין בפ"ך

📖 **זבחים**

📖 **מנחות**

📖 **חולין**

📖 **בכורות** עם הקדמות ומושגים

📖 **ערכין-תמורה**

📖 **כריתות-מעילה**

📖 **נדה**

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל

השיטות של מוני תרי"ג המצוות.

בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות,

לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.

עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל

יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.

קיצור חודים מנוקד ומסודר.

קיצור אלשין רות

קיצור אלשין אסתר

קיצור אלשין איכה

בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות

באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון

רבי בונים שרייבר שליט"א.

איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד

לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.

הקדמות ומושגים - סדר קדשים,

ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

|| ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~0003~

המערכת